

RIIGITEADUSTE VEERANDSAJAND TALLINNA ÜLIKOOLIS

Leif Kalev, Georg Sootla, Raivo Vetik

1. SISSEJUHATUS

Järgnev artikkel tutvustab Tallinna Ülikooli riigiteaduste arengutähiseid, -kontekste ja panust. Lisaks juubelile on selleks veel kaks kaalutlust. Esiteks on riigiteadused Eestis suhteliselt noor õppe- ja teadusharu, mille kohta on seni avaldatud mõned üldülevaated. Täpsem vaade ühe institutsiooni tegevusele täiendab ülevaateavet süvendatuma arusaamaga, kuidas riigiteaduste arendamine on Eesti ühes ülikoolis välja näinud.

Teiseks on veerandsajand selline aeg, kus suuline mälu hakkab tasapisi hõredamaks jääma. Algusaegade eestvedajad on küll veel valdavalt tegusad, ent paljude uute riigiteaduste õppejõudude ja teadustöötajate jaoks on suur osa varasemast juba küllalt kauge ajalugu. Kogemuse kirjapanek ja laiemas kontekstis mõtestamine säilitab organisatsioonilist mälu ning aitab kaasa ühisidentiteedile. Ehk on sinne tänastele ja homsetele riigiteadlastele abiks oma rolli mõtestamisel ning kujundamisel.

Meie lähenemine on induktiivne. Kõigepealt anname ülevaate arengutähistest ja periodiseerime. Kus pole eraldi viidatud, on allikana kasutatud riigiteaduste aastaülevaateid ja sisematerjale. Seejärel vaatleme Tallinna Ülikooli riigiteaduste akadeemilist profiili ja jalajälge ning paigutame need piirkondlikus ja laiemas erialaarengute nüüdisruumis. Lõpetuseks arutame, mida senine kogemus on selgeks teinud või viidanud.

Järgnev on Tallinna Ülikooli riigiteaduste kogemus, ent loodame, et ka teiste ülikoolide ning valdkondade inimesed leiavad siit pidepunkte oma arengu mõtestamisel. Samuti loodame, et meie vilistlased leiavad siit nii mõnevõrra äratundmisrõõmu kui loodetavasti rohkemgi edasimõtlemise ainet.

2. KESKSED ARENGUTÄHISED

Riigiteadused arenesid Eestis iseseisva õppe- ja teadusharuna välja taasiseseisvumisaaja algul. Kuigi varasemast võime leida teatud aluspinnast, nagu näitab sinise numbriga

Eesti riigiteaduste kujunemist näitav artikkel (Kalev, Ruutsoo 2020), arenes täiemahuline läänelikus võtmes riigiteaduste õpetamine ja uurimine välja 1990.-te keskel. Nii oli ka Tallinna Ülikoolis.

Kokkuvõtlikult võib riigiteaduste senise arengu Tallinna Ülikoolis jagada kolme järku.

- Algusaastad 1990.-te keskaigast 2000.-te keskaigani: teke ja esmaste tegevusliinide kujunemine;
- Tugevnemine 2000.-te keskaigast 2010.-te keskaigani: laienemine, süvenemine ja mitmekesistumine;
- Kahanemine 2010.-te keskaigast edasi: kärped ja ellujäämisvõimaluste otsing.

2.1. Algus

Tallinna Ülikooli riigiteaduste eelkäija oli Tallinna Pedagoogikaülikooli sotsiaalteooria kateeder, mis pakkus sissejuhatavaid aineid ühiskonna, poliitika ja majanduse osas. Seda ja enamikku järgneva kümnendi arendusi juhtis Georg Sootla. Haridusministeeriumi toetusel ja ühe esimese Kesk-Ida-Euroopa TEMPUSE projekti raames (1992-1995) Suurbritannia ja Iirimaa kogemuste alusel koostöös Manchesteri Linnaülikooliga (*Manchester Metropolitan University*) ja Tallinna Tehnikaülikooliga avati haldusjuhtimise bakalaureuseõppekava (tänapäevase nimega riigiteaduste bakalaureuseõppekava). See oli esimene selgelt riigiteaduste tasemeõppekava Eestis ning seda loome eriala alguseks Tallinna Ülikoolis.

Aastal 1993 asutati sotsiaalteaduskond, mille koosseisus paiknes sotsiaalteaduste osakond, sealhulgas politoloogia õppetool, samuti haldusjuhtimise õppekeskus. 1995 sai osakond esimese, politoloogia (hiljem avaliku poliitika) professori Georg Sootla, osakonnajuhatamise võttis üle Anu Toots. Koos sotsioloogia tasemeõppekava käivitumisega õppeaastast 1997/98 eraldusid sotsiaalteaduste osakonnast sotsioloogia ja demograafia õppetool, samas lisandus majanduse õppetool. 1998 nimetati osakond ümber riigiteaduste osakonnaks.

Kui esimestel aastatel võis küsimus olla selles, kui ulatuslikult on Tallinna kontekstis üleüldse võimalik riigiteadusi arendada, siis hiljemalt 1990.-te teisest poolest edasi oli arenguväljakutseteks institutsionaliseerumise ohjamine, rõhuasetuste kujundamine ja jätkusuutlikkuse eelduste loomine. Üsna varsti hakkas institutsionaliseerumist toetama vilistlaste, algusaastail ka edasijõudnumate üliõpilaste poolt loodava lisandväärtuse mõistmine tegevuskeskkonnas: haridusväljund rakendus noore riigi keskkonnas, kus oli suur vajadus kõrgema haridusega avaliku halduse ekspertide järgi, väga hästi.

Tallinna Tehnikaülikooliga ühine õppekava toimis kuni 2000. aastate alguseni, ent tulenevalt selle haldamise keerukusest toonases süsteemis jätkati seejärel eraldi. Tulenevalt õppekava angloameerika taustast oli see algusest peale nii avaliku juhtimise kui poliitikateadusliku taustaga. Esimesed bakalaureuse-

õppe üliõpilased lõpetasid 1998 ning aasta hiljem anti bakalaureuseõppekavale täisakrediteering.

Esimeste aastate teadus- ja arendustöö keskmes olid valitsemisstruktuuride disain ja poliitikakujundamine, samuti valitsuskabinetid ja avalik teenistus. Rahastus tuli nii Eesti Teadusfondist, NATO-lt, Pharelt, riigiasutuste otsetellimustena kui mujaltki. Avalik poliitika on püsinud tänaseni ühe olulise rõhuasetusena. 1997 korraldas osakond NISPAce aastakonverentsi ja alates 2002 oli professor Sootla NISPA administratiivpoliitiliste uurimisrühma koordinaator, mille tulemusena sündisid Euroopa Liidu uute liikmesriikide uuringud-monograafiad (Temmes jt 2004, Peters jt 2006, Connaughton jt 2008).

Tulenevalt eriala noorusest, aitasid bakalaureusekursusi läbi viia edukad magistrandid ja magistrid nii Tallinna kui Tartu Ülikoolist. Teaduvõimekuse kriitilist massi sellisel baasil polnud just lihtne saavutada. Samas, Euroopa Liidu laienemise pragmaatika hakkas arenema tunduvalt alahoidlikuma profiili suunas, eriti pärast Santeri komisjoni juhtumit (Sootla, Kattai 2018). Seetõttu ei leidnud Eestis moodsad teemad nagu omavalitsuste radikaalne autonoomia, valitsemise debürokratiseerumine ja võrgustikele tuginemine vähemalt ametlikus Euroopas juba 2000.-te alguses entusiastlikku vastuvõttu (SIGMA 1998).

Arvestades kaasaegseid suundumusi, arendati poliitika- ja valitsemisteadusi algusest peale koos ja tervikuna. Seda kajastavad osakonna 1998 ja 2007 bakalaureuseõppekava nimemuutus, mõlemad riigiteadusteks. Uue millenniumi alguseks liitusid osakonnaga mitmed uued õppejõud, sh vilistlased, neist paljud liikusid mõne aastaga karjäärile kõrgetes riigiametites. Tänu noorele koosseisule olid riigiteadused paljudes uuendustes esirinnas. 1990.-te lõpus juurutati New Jersey ülikooliga koostöös programm, mis lõimis õppetöö erialapraktikaga. 2000. aastate alguses mindi üle veebipõhisele õppele (algul e-õppekeskkonnas *Learn Loop*), mis võimaldas juba 2003. aastal käivitada õppe ka TLÜ kolledžites.

Bakalaureuseõppekava käivitamisega samaaegselt töötas osakond välja magistriõppekava politoloogias ja haldusjuhtimises. 1996. aastal avatud õppekava lahutati 1999 kaheks eraldi õppekavaks: haldusjuhtimiseks ja politoloogiaks. Aastal 2001 anti haldusjuhtimise magistriõppekavale täis- ning politoloogiale tingimisi akrediteering. Peamiste puudujääkidenähtude toodi välja akadeemilise personali nappus ja õppekavade vähene erinevus.

Pärast seda suurendati järjekindlalt akadeemilist suutlikkust politoloogia valdkonnas. Kevadel 2001 sai Raivo Vetik võrdleva poliitika professoriks ja võrdleva poliitika õppetooli juhatajaks. Aastal 2002 toimunud rahvusvahelisel teadusevalvatsioonis hinnati osakonda hindega „hea” (4). Sügisel 2003 liitus poliitikateooria professor Rein Ruutsoo. Riigiteaduste teise keskse pikaajalise rõhuasetusena kerkis esile lõimumine, kodakondsus ning nendega seotud poliitika ja poliitikakujundamine, samuti kasvas poliitikateooria ja poliitikasotsioloogia kaal. Aastal 2004 anti politoloogia magistriõppekavale täisakrediteering, mis on püsinud ka edasistel kvaliteedihindamistel.

Teadus- ja arendustegevusest väärivad märkimist mitmikkodakondsuse ja noorte poliitilise aktiivsuse uurimine, mõlemas juhtisid riigiteadlased Eesti osalust Euroopa Liidu raamprogrammi projektides. Samuti osaleti juhtivas rollis loimumisstrateegiate kujundamises, loimumismonitooringutes, Eesti inimarengu aruande väljaandmisel jne.

Jätkus ka valitsemisteaduste areng. Haldusjuhtimise kõrval avati 2002. aastal praktikutele suunatud riigiteaduste magistriõppekava, mis sai 2004 täisakrediteeringu. Õppekava kujundamine arvestas tööturu nõudlust ametnike ümberkoolituse järele, eriti Euroopa Liiduga ühinemise tõttu, hiljem ka regionaalse ja kohaliku valitsemise arengutega seoses. 2002 avas riigiteaduste osakond koostöös Haapsalu Kolledžiga haldus- ja ärikorralduse bakalaureuseõppekava. Koostöö Tallinna Ülikooli Haapsalu ja Rakvere kolledžitega kestis palju aastaid, hõlmas ka riigiteaduste magistriõppekava ning katkes 2010.-te teisel poolel veidi enne Rakvere kolledži sulgemist.

Valitsemisteaduste ja avaliku poliitika liinis viidi läbi mitmeid kohalikku valitsemist ja demokraatiat puudutanud projekte, näiteks avatud ühiskonna instituudi rahastatud kohaliku valitsemise analüüs, Phare CBC rahastatud Läänemaa arenguvõimaluste uuring jt.

Riigiteaduste 10. juubeli tähistamiseks anti 2004 välja Acta Politica esimene number ja korraldati konverents. Avalikkust kõnetati artiklite ja esinemiste kõrval 2004 Euroopa Parlamendi valimismasinaga koostöös Delfiga, see oli teadaolevalt esimene valimismasin Eestis.

2.2. Tugevnemine

Kahetuhandendate aastate keskpaigaks oli kujunenud võimalus riigiteadusi nii süvendada kui laiendada. Euroopa Liiduga ühinemisega tekkinud nõudlus haldusvõimekuse kasvuks, üleminek 3+2 õppekavadele ja suurearvuliste põlvkondade sisenemine ülikooli kujundasid tegevuse süvendamiseks ja laiendamiseks soodsaks keskkonna, mida aitasid kasutada võimalusteruum ja eestvedamine juhtimises ning personalipoliitikas.

Enamiku õppekavade osas võimaldasid Bologna 3+2 süsteemile ülemineku reformid rõhuasetusi paremini paika saada, õppeainete ringi laiendada ja sisu süvendada (vt Kalev jt 2008). Seda kinnitas 2006 täisakrediteering haldusjuhtimise magistriõppekavale, riigiteaduste (haldusjuhtimise) bakalaureuseõppekavale ning haldus- ja ärikorralduse bakalaureuseõppekavale. 2010 ja 2011 läbisid kõik õppekavad positiivselt ka üleminekuhindamise. Algas vastuvõtu oluline tõus, mis saavutas tipu 2010 (901 üliõpilast, sh 818 Tallinnas ja 83 kolledžites). Ka vilistlaste arv kasvas märkimisväärselt, kõige rohkem lõpetajaid oli 2011 (134, sh 111 Tallinnas ja 34 kolledžites) ja 2012 lõpetajate hulgas oli 1000. vilistlane.

2006-2007 arendati laiemaid arengueesmärke silmas pidades intensiivselt kõrvalaineid, võimaldamaks üliõpilastele suuremaid valiku- ja spetsialiseerumisvõimalusi. Tulemusena toimusid kuni 2010.-te keskpaigani avaliku õiguse, majanduse,

rahvusvaheliste suhete, Euroopa õpingute, Balti õpingute, projektijuhtimise ning eeskätt teistele erialadele suunatud haldusjuhtimise ja politoloogia kõrvalained.

Euroopa Liidu ja NATO-ga ühinemine 2004 suurendas vajadust Euroopa Liidu ja rahvusvahelistes suhetes pädevate ekspertide järele. Pikaajaline koostöö Tampere Ülikooliga viis ühise ja Tallinna Ülikooli riigiteaduste osakonna esimese ingliskeelse magistriõppekava „Euroopa õpingud: poliitika ja valitsemise euroopastumine” avamiseni. Õppekava loomist rahastas PHARE CBC 2003 programm ning esimesed üliõpilased võeti vastu sügisel 2006. Viimased lõpetajad olid kümnekonna aasta pärast. 2008 käivitus rahvusvaheliste suhete magistriõppekava, mida toetas Jean Monnet’ rahastus ja mis on ka täna käigus. Ka need õppekavad jõudsid kiiresti täisakrediteeringuni.

Ingliskeelsed õppekavad võimaldasid kaasata mitmekesisemat üliõpilaskonda ja arendada õppeineid senisest avarama pilguga ja kontekste arvestades. Rahvusvaheline õppealane partnerlus laiemalt suurendas nii sidemeid ja enesekindlust kui edendas erialatunnetust ajakohaste teemade, õppemeetodite, kohaseks peetava taseme ning mitmetes teistes tahkudes. Kuigi koostöö on 2010.-tel vähenenud, on need kogemused institutsionaalses mälus talle ja aitavad ka täna eri õppekavasid arendada.

Oluline arengueesmärk oli doktoriõppekava täismöödus käivitamine. Doktoriõppega alustati juba 2001, kuid õppekava intensiivne arendamine algas, kui doktorantide arv alates 2004. aastast tunduvalt kasvas. Samal aastal käivitus Põhjamaade-Balti-Venemaa demokraatliku valitsemise doktorivõrgustik, mis ühendas 13 ülikooli ja mida rahastas Põhjamaade Ministrite Nõukogu. Doktoriõppekava akrediteeriti 2006 tingimisi ja sai täisakrediteeringu aastal 2011.

2008 tekkis iseseisev instituut, milleks oli aastajagu eeltööd tehtud. Direktoriks valiti Leif Kalev. Töötati välja arengukava ja koos uue põhikirjaga rakendus demokraatlik juhtimisstruktuur. Arengud toimusid mitmes suunas. Korralduslikult käivitus 2009 uus koduleht. 2009-12 paiknes instituut esimest korda ühes kohas koos, Narva mnt 38 hoones ülikooli peamaja vastas üle tee. Aastal 2010 läbis teadus- ja arendustegevus positiivselt evalveerimise. 2011 valmisid esimesed instituuti ja selle õppekavasid tutvustavad videoklipid.

Kasvas akadeemiliste töötajate arv ja erialane tegevus. Mõne aastaga lisandus lektorite ja assistentidena mitmeid uusi õppejõude, kellest paljud on nii jätkuvalt ülikoolis tööl kui akadeemiliselt edasi liikunud. Lisandus ka mitmeid uusi professoreid. 2006 valiti võrdleva halduspoliitika professoriks Anu Toots. 2007 liitus osakonnaga rahvusvaheliste suhete ja Euroopa õpingute Jean Monnet’ professor Jyrki Käkönen, kes oli varem olnud Tampere Ülikooli politoloogia ja rahvusvaheliste suhete osakonna juhataja. Käkönen töötas osakoormusega kuni 2015.

2010 valiti strateegilise juhtimise ja tuleviku-uuringute professoriks Erik Terk, 2011 rahvusvaheliste suhete ja Euroopa õpingute professoriks Elina Penttinen (kuni 2012), 2012 riigiteooria professoriks Leif Kalev ning 2013 rahvusvaheliste

suhete ja Euroopa õpingute professoriks Mika Aaltola (oli varem aasta töötanud erakorralise professorina).

Nendel aastatel toetati ja soodustati teadus- ja arendustegevust ning sellel oli ka tulemusi. Publikatsioonide arv 2006-12 kuuekordistus (22-lt 134-le), kõrgetasemeliste publikatsioonide arv ligi viiekordistus (6-lt 28-le). Teadus ja arendusrahastus kasvas ligi poolteist korda (2006 – 103 000 eurot, 2011 – 148 000 eurot).

Varasemale avaliku poliitika ning kodakondsuse ja lõimumise poliitika rõhuasetusele lisandus hargmaistumise, rahvusvahelise ja Euroopa poliitika ning valitsetuse rõhuasetus. Siin olid oluline nii rahvusvaheliste suhete areng kui EL-i 7. raamprogrammi projekt Piireületavus, ränne ja teisenemine: rände piireületavuse mitmetasandiline analüüs (Trans-Net, 2008-11). Riigiteaduste laienemine tõi kaasa rohkem tegevusi ka teistes liinides nagu strateegiakujundus ja juhtimine, riiklus, demokraatia, erakonnapoliitika, populism jt.

Projekte oli ka kõigil põhitegevusliinidel, oluliselt kasvas akadeemiliste töötajate kõrgetasemeliste publikatsioonide arv. Nende aastate arvukatest projektidest võiks lisaks märkida mitut Eesti Teadusfondi projekti ning arendusprojekte Traderun ja Eduko. 2011 said ja täitsid instituudi õppejõud edukalt esimese rahvusvaheliste suhete projekti, viies Riigikogu tellimusel läbi Eesti Aasia-suunalise välispoliitikastrateegia alusanalüüsi.

Lisaks pikaajalisele mitmete õppejõudude tööle ühiskonnaõpetuse ainenõukogus ja õpikute kirjutamisel panustas instituut ka teiste riigiteadusliku teadmus-alusega sotsiaalainete väljatöötamisse. 2011-12 töötati riigikantselei tellimusel välja Euroopa Liidu valikaine üldhariduskoolidele (“Euroopa Liidu alase õppe parandamine üldhariduslikes põhikoolides ja gümnaasiumides,” osa I „Uuring „Euroopa Liiduga seotud teemade õpetamine üldhariduskoolis,” osa II, Üldhariduskoolide Euroopa Liidu alase valikaine ja õppematerjalide väljatöötamine ning pedagoogide täiendkoolitus.”

Selle aja oluline rõhuasetus oli eestikeelse riigiteadusliku teadmuse edendamisel. 2010 valmis riikliku programmi raames poliitika ja valitsemise aluste kõrgkooliõpik (ilmus 2011, teine trükk 2013), mis oli esimene eesti autorite kirjutatud mahukas läänelik erialakäsitus. 2011 valmis poliitika ja valitsemise sõnastiku esmaversioon, mis on edasiarendatuna ka täna veebist kättesaadav (<https://term.eki.ee/termbase/view/1143464/>). 2011-12 valmis kogumik Eesti poliitika ja valitsemise 1991-2011.

2009 käivitus ingliskeelne ajakiri Studies of Transition States and Societies (koostöös rahvusvaheliste ja sotsiaaluuringute instituudiga), mille esimeseks peatoimetajaks oli Raivo Vetik. Ajakiri jõudis mõne aastaga ETIS-e 1.1 tasemele. Alates 2013 on korrapäraselt ilmunud eestikeelne teadusajakiri Acta Politica Estica (esimene number juba 2004), mis sai 2016 ERIH plus nimekirja ja ETIS 1.2 taseme ajakirjaks.

Korraldati ka mitmeid avalikke üritusi. Näiteks 2009-10 korraldati kolm suurt rahvusvahelist konverentsi: aastapäevakonverents, Läänemere strateegia konve-

rents ja Soome poliitikateaduste aastakonverents. 2010 korraldati esimene suve-ülikool üleilmastumisest, see tava jätkus, ent hääbus alarahastatuse tõttu. Jätkus valimismasinade traditsioon, mida täiendasid valimisblogid, arvukate artiklitega näiteks 2011 Riigikogu valimisblogi koostöös Postimehega.

Mitu muutust toimus aastal 2012. Akadeemia Nordi ühinemisel tekkinud Tallinna Ülikooli õigusakadeemiasse anti üle õigusainete õpetamine. Käivitus majanduse magistriõppekava ning haldus- ja ärikorralduse bakalaureuseõppekava Rakveres, mis mõlemad jäid suhteliselt lühiajalisteks. Direktorina lõpetas Leif Kalev ja alustas Anu Toots. Koliti uutesse ruumidesse Astra õppehoones. Edasisel paaril aastal toimus mõõdukas õppejõudude, üliõpilaste ja ingliskeelsete õppekavade kahanemine, samas jätkas kasvu teadus- ja arendustegevus.

2.3. Kahanemine

Tallinna Ülikooli struktuurireformiga 2015 kaotati riigiteaduste instituut ja riigiteadlased allutati ühiskonnateaduste instituudile. Vormiliselt jagati riigiteadlased ja lisaks endised tuleviku-uuringute instituudi töötajad kaheks akadeemiliseks suunaks, millel polnud eelarvet ega tugistruktuuri (kokku on uues instituudis 5 suunda). Koos sellega kadus suur osa institutsionaalsest mälust, olemasolev on nüüd inimeste peades ja eraviisiliselt hoitud failides. Ühinemisprotokolli märgitud riigiteadlaste osalus instituudi juhtimises ning teadustegevuse arendamises tippkeskuse kaudu jäi tühjaks kirjatäheks, suur osa teenitud õppe- ja teadusarendustulust suunati teiste erialade kulude katteks. Struktuurireformi järgset aega on iseloomustanud jätkusuutlikkust võimaldavate tegevus- ja korraldusviiside vaevaline otsing.

Eestikeelsete õppekavade osas toimus 2015-18 ainete arvu vähendamine. 2017 ühendati riigiteaduste ja haldusjuhtimise magistriõppekavad ning mitmele teisele kavale suruti peale sundsotsioloogia ained. Oluliselt vähendati vastuvõttu. Näiteks riigiteaduste bakalaureuseõppes võeti parimail aastail vastu u 120 üliõpilast, kärbete järel 27. Magistriõppe vastuvõtt eestikeelsetel õppekavadel vähenes 48-lt aastal 2015 29-le aastal 2020. Seda teataval määral tasakaalustades on ingliskeelsed õppekavad samas edasi arenenud, 2016 käivitus uus poliitika ja valitsemise bakalaureuseõppekava. Tõusnud on nii ingliskeelsete õppeainete kui üliõpilaste arv. Oluliseks positiivseks arenguks oli 2019 tunnustus riikliku vastutusvaldkonnana poliitikateaduse ja kodanikuõpetuse õppekavarühmas.

Suured muutused on toimunud akadeemiliste töötajate osas. Professoritest siirdus Jyrki Käkönen 2015 pensionile, 2016 Anu Toots sotsiaalpoliitika professoriks sotsiaalkaitse suunda. 2016-17 töötas rahvusvahelise julgeoleku professorina Bradley Thayer. 2018 emeriteerus Rein Ruutsoo. Samal aastal valiti poliitikateooria professoriks Peeter Selg, kes oli varem aasta töötanud erakorralise professorina. 2020 emeriteerus Erik Terk, kes küll on praktikas jätkanud projektjuhina nii teadus- ja arendusprojektide kui õppetöö läbiviimist. 2019 vähendati tenuurisüsteemile üleminekul riigiteaduste ja rahvusvaheliste suhete professuuride arv 3-le, võrreldes varasema 7-ga, lisaks saavad kaks inimest jätkata teeneka professorina.

See tekitab suuri probleeme jätkusuutlikkuse osas. Samas on mitu õppejõudu edutatud dotsentideks ja lisandunud on mitu uut lektorit.

Koos struktuurireformiga langes oluliselt riigiteaduste teadus- ja arendustegevuse rahastamine, osa õppetulust suunati teiste erialade lisarahastamiseks. Arvestades kitsaid olusid, kujundasid riigiteadlased 2016 teadus- ja arendustegevuse rõhuasetused, et oma energiat võimalikult tulemuslikult kasutada. Ühendava katshuvina määratleti riigid, poliitika ja valitsemine muutuvus maailmas. Valitsemisteadustes on rõhuasetus riigi ja kohaliku valitsemise institutsioonide korraldus ja disain, poliitikateaduses kodakondsus, ränne, lõimumine ja demokraatia kvaliteet ning rahvusvahelistes suhetes julgeolek ja demokraatia haavatavus. Need on püsinud tänaseni.

Suurematest projektidest väärivad märkimist ROTAK: riigi ja omavalitsuse teadus- ja arenduskeskuse loomiseks võimekuste arendamine (2019), Mir-net: migratsiooni- ja integratsioonialaste teadusuuringute ja võrgustike ekspertteadmiste ühendamine (2019-22), ning Multidistsiplinaarne innovatsioon sotsiaalseteks muutusteks (2019–23). 2015-20 paiknes Tallinna Ülikoolis Euroopa rändevõrgustiku Eesti kontaktpunkt, millega riigiteadlased tegid koostööd. Hulk koostööd on olnud omavalitsusliitude ja ka Riigikoguga, eeskätt kodakondsus-, rände- ja rahvas- tikupoliitika ning riigi- ja kohaliku valitsemise valdkonnas.

Ühistest võtmepublikatsioonidest väärivad märkimist Acta Politica Estica kodakondsuse erinumber 2017, millega tähistati muuhulgas Eesti Vabariigi 100. aastapäeva, samuti käesolev Acta Politica Estica riikluse erinumber 2020, millega tähistati nii vabariigi sajandi kui Tallinna ülikooli riigiteaduste veerandsajandi juubelit. 2020 valmis riikliku programmi raames poliitika kujundamise ja analüüsi kõrgkooliõpiku käsikiri, mis katab nii bakalaureuse- kui magistritaset, läbis positiivselt retsenseerimise ja ilmub eeldatavasti järgmisel aastal. Siia võime loodetavasti panna koma, mitte punkti.

3. AKADEEMILINE PROFIIL JA JALAJÄLG

Tallinna Ülikooli riigiteaduste akadeemiline profiil on olnud suhteliselt stabiilne juba ligi kaks kümnendit. Selle keskmes on kontekstiteadlik ja algatusvõimeline poliitika- kujundamine: uuritakse ja mõtestatakse, kuidas nüüdispoliitika ja -valitsemine riigivõimu, kodanike ja teiste poliitikaosaliste koostoimes aset leiab ning kuidas seda tulemuslikult uuendada. Poliitikat, poliitikakujundamist ja valitsemist käsitletakse koostoimes, kattes nii riiki kui sellest laiemat (rahvusvahelist) ja kitsamat (kohalikku, regionaalset) tasandit ning riigivõimu, kodanike ja teiste poliitikaosaliste vastastik- suhteid. Uurimisviiside osas valitseb teadlik pluralism, enim kasutatakse uusinstitu- tionalismi, konstruktivismi ja viimasel ajal ka relatsionalismi.

Sellega erineb Tallinna Ülikooli riigiteaduste profiil nii Tartu Ülikooli omast, kus rõhuasetus on eeskätt võrdleval poliitikal ja rahvusvaheliste suhete klassika- listel käsitlustel, kui ka Tallinna Tehnikaülikooli omast, kus avaliku halduse rõhu-

asetus on viimasel kümnendil saanud tehnoloogia valitsemise ja innovatsiooni, eriti e-valitsemise varjundi. Kolme suurema ülikooli riigiteadlased pigem täiendavad teineteist ning teevad huvi, võimaluste ja vajaduste põhiselt koostööd, näiteks 2010-12 taasiseseisvunud Eesti poliitika ja valitsemine 20 kogumiku ja 2014-15 Eesti inimarengu aruande 2015 kirjutamisel. Riigiteaduste erialaühendust veel Eestis ei ole.

Akadeemilist jalajälge ehk tegelikku panust ja mõju saab hinnata õppe, teaduse ja praktika võtmes. Ilmselt suurima mõjuga on olnud erialahariduse andmine. Tallinna Ülikooli riigiteaduste eri õppekavade vilistlasi on tänaseks üle 1500. See tähendab erialase ettevalmistusega inimesi, kes tegutsevad spetsialistide ja juhtidena riigi- ja kohaliku omavalitsuste asutustes, aga ka poliitikas, rahvusvahelistes organisatsioonides, mõttekodades ja poliitikaanalüüsifirmades, vabaühingutes, meedias ja mujalgi. Nii on laienenud meie omariikluse ekspertiisi kandjate ring ja tugevnenud Eesti jätkusuutlikkus, loodetavasti vähemalt teatud ulatuses ka poliitika, poliitikakujundamise ja valitsemise kvaliteet.

Õppe ja teaduse piirimal seisavad kõrgkooliõpikud. 2011 ilmus TLÜ riigiteadlastelt esimene mahukas eesti autorite poolt kirjutatud poliitika ja valitsemise kõrgkooliõpik, kümme aastat hiljem on pika töö järel ilmumas poliitika kujundamise ja analüüsi kõrgkooliõpik. Neid täiendavad mitmekesised õppekavad (vt ka Kalev jt 2008) ja uuemat teadmist vahendavad õppeainete sisud jm.

Teaduspanus on seni ilmselt suurim lõimimise ja kodakondsuse uuringute osas, kus riigiteadlased on läbi aegade Eesti partnerina osalenud viies EL-i raamprogrammide projektis, mitmetes teistes rahvusvahelistes projektides ning saadud ka Eesti teadus- ja arendusrahastust. Välja võib tuua panuse teadmistesse lõimimise mehhanismide ja tegurite, mitmikkodakondsuse, hargmaistumise, kodanikusubjektsuse ja kodanikuhariduse osas, aga ka relatsioonilise lähenemise kontseptuaalse arendamise. Seda täiendavad rakendusuuringud, populaarteaduslik sisuloome ja panus valdkondlike riiklike arengukavade koostamisse nagu lõimumiskava, siseturvalisuse arengukava, kodanikuühiskonna arengukava ja globaalse Eesti programm.

Avaliku poliitika ja valitsemise uuringutes on aegade jooksul samuti läbi viidud mitmeid rahvusvahelisi ja Eesti teadus- ning arendusprojekte, mis on panustanud nii keskvalitsuse kui kohaliku valitsemise tegevuse analüüsi, mõtestamisse ja suunamisse. Viimaste aastate suurim panus on omavalitsusreformi ettevalmistamisse ja läbiviimisse, ent kaetud on ka poliitilis-administratiivsete suhete, riikluse, valitsemiskorralduse ja avaliku sektori struktuurikujunduse, hariduspoliitika, sotsiaalse innovatsiooni jt teemasid. Praktikutele suunatud üritustest väärib ehk enim tähelepanu iga-aastase konverentsi ja omavalitsuspäeva korraldamine viimastel aastatel.

Eelneva kõrval väärivad märkimist veel teadus- ja õppetöö esindusdemokraatia ja erakonnepoliitika, poliitikasotsioloogia, riigiteooria, võimuteooria, rahvusvahelise julgeoleku ja julgeolekustamise, maailmapoliitika ja üleilmastumise,

riigiteaduste arengu mõtestamise ning viimasel ajal kasvavalt ka rändepoliitika ja –korralduse vallas. Õppetöös lisatakse riigiteaduslikele seotud juhtimise, õiguse ja majanduse pädevused, mis valdavalt pole teadustöö dominandid. Antakse välja eestikeelset teadusajakirja *Acta Politica Estica* (alates 2004, püsivalt alates 2013) ja koostöös sotsioloogidega ingliskeelset teadusajakirja *Studies of Transition States and Societies*. Eesti Vabariigi 100. aastapäeva puhul käivitati koostöös Tallinna Ülikooli kirjastusega riigiteaduste tõlkeramatute sari *Bibliotheca Politica*.

Tallinna Ülikooli riigiteadlaste rahvusvahelistes teadusühendustes osalemise keskmeks on Euroopa poliitikauuringute ühendus (European Consortium for Political Research, ECPR). Samuti osaletakse Ida- ja Kesk-Euroopa avaliku halduse võrgustikus (NISPACE), Euroopa rände- ja lõimumisuuringute ühenduses (IMISCOE) ja maailma poliitikateaduste ühenduses (IPSA). Eri tasemel kokkupuuteid ja koostööd on olnud ka rahvusvahelise avaliku poliitika ühingu (IPPA), avaliku halduse ühingute (IIAS, EGPA) ning rahvusvaheliste suhete ja Euroopa õpingute ühingutega (ISA, EISA, IPRA, UACES).

Praktikast võib juba väljatoodud vilistlaste, arengukavadesse ja strateegia-kujundusse panustamise ja poliitikanõustamise kõrval veel märkida avalikuse poliitikateadmiste tõstmist artiklite, blogide, valimismasinade, mängude jt vahendite abil. Muuhulgas on Tallinna Ülikooli riigiteadlased pärast teadaolevalt esimest Eesti valimismasinat aidanud teha veel mitut ja täiendanud seda valimisblogidega (koostöös eeskätt Postimehe ja Delfi/Päevalehega). Samuti on tehtud riigikorramäng Vabamu Eesti 100 ekspositsiooni ning kirjutatud mitu üldhariduskoolide ühiskonnaõpetuse õpikut.

Aastad on näidanud, et teatud valdkonna teaduse ühiskondlik retseptioon on väga pikaajaline protsess, isegi omariiklusega paratamatult iseseisva tegevuse võimet vajava valdkonna jaoks nagu riigiteadused. Jätakuvalt on küsimus riigivõimu-instituutsioonide haakuvusvõimes, väheses teadus- ja eriti sisuarendustegevuste rahastamises. Samas on veerand sajandiga teatud kultuurikiht siiski tekkinud, mis tähendab, et alus edasiminekuga on üksjagu toekam kui omal ajal.

4. TALLINNA ÜLIKOOI RIIGITEADUSED LAIEMAS KONTEKSTIS

Riigiteaduste kui teadusvaldkonna nüüdisaegseid väljakutseid ja arenguvõimalusi on mõtestatud nii piirkondlikus kui sisulises võtmes. Piirkondlikult on Eesti poliitika- ja valitsemisteadust eeskätt käsitletud Kesk- ja Ida-Euroopa kontekstis (nt Randma 2000, Vetik 2002, Kalev jt 2008, Pettai 2010, Randma-Liiv, Drechsler 2018). Kesksseteks kontekstideks on suhestumine Nõukogude pärandi ja Lääne mõjudega ning rahvusvahelistumine.

Eesti riigiteadusi nähakse tavaliselt Kesk- ja Ida-Euroopa taustal kiirete läänestujate ja rahvusvaheliselt avatutena. Valdavalt keskendutakse taasiseisvusajale, mõned autorid (Vetik 2002) pööravad tähelepanu ka siseriiklikele eelkäijatele elmise iseseisvusajani välja (selle kohta vt Kalev, Ruutsoo 2020 siinses numbris).

Välja tuuakse arenguvõimalusi tänu 1990.-te esimese poole ulatuslikule toele eriti Põhjamaadest ja teatud määral Ameerika Ühendriikidest nii teadmiste, raha, inimeste kui võrgustumise osas. Seejärel taandusid rahvusvaheline huvi ja võimalused tugevalt, mis mõjutas väikese Eesti riigiteadusi tõenäoliselt teistest piirkonna riikidest teravamaltki.

Uutes oludes edasiliikumise strateegiaid ei saanud tugineda riiklikule õppe- ja teadusrahastusele, mis jäi suhteliselt tagasihoidlikuks, ehkki üldjoontes stabiilseks. Võimalusi pakkusid eeskätt tasulise õppe laiendamine ning rahvusvahelistes, eriti Euroopa teadus- ja arendusprojektides osalemine, väiksemal määral siseriiklikud rakendustellimused (uuringud, analüüsid, nõustamine), mis olid ulatuslikumad Euroopa Liiduga ühinemise ettevalmistuste kontekstis. Ka see sarnaneb enamiku Kesk- ja Ida-Euroopa riikidega, vähemalt nendega, mis ühinesid Euroopa Liiduga või püüavad seda teha. Nii olid 2000.-te aastate Eesti riigiteadused suunatud üliõpilastele ning Euroopa koostööle, aga ka erialade väljaarendamisele ja kvaliteediedendamisele (vt Kalev jt 2008). Hiljem tõi õppemaksude kaotamine Eestis ühekordse tõusu riiklikus õpperahastuses, ent selle sõi inflatsioon mõne aastaga ning 2010.-tel järgnesid suured kärped eestikeelse õppe osas ja ingliskeelsete õppekavade kasv, nii on toimunud ka Tallinna Ülikooli riigiteaduste puhul.

Kesk- ja Ida-Euroopa riigiteadustele omaste rõhuasetuste osas tuuakse tava-
pärast välja pigem klassikalisi teemasid ja lähenemisi ning oma piirkonnale keskendumist, samas kui näiteks kriitilist teooriat ja traditsiooni on vähe (Eisfeld, Pal 2010, Eisfeld 2012). Siin on Tallinna Ülikooli riigiteadlaste tegevusjoon olnud teistsugune. Pidevalt on pööratud tähelepanu erinevatele ja eriti uutele käsitlustele, nende seas ka nii kriitilisele teooriale kui erinevatele uuenduslikele lähene-
mistele nagu uusinstitutionalism ja konstruktivism, valitsetus ja metavalitsetus, järeldemokraatia, relatsionalism, argumentatiivse pöörde järgne poliitikaanalüüs jpt. Ka kesksed koostööpartnerid on olnud sarnaste huvidega õpetlased Soomest, teistest Põhjamaadest, Ühendkuningriigist ja teatud määral USA-st, samas suhteli-
selt vähem Kesk- ja Ida-Euroopast.

Regiooniga suhestumisel tuleb silmas pidada ka Kesk- ja Ida-Euroopa orienta-
liseerimist, eksootilisena ja isegi hälbivana käsitlemist (vt nt Kovács, Leipnik 2008). Üheks meie uurimisobjektiks on olnud viimaste aastate Kesk- ja Ida-Euroopa riike käsitlevas peavoolukirjanduses võetud seisukoht, et nende poliitilist kultuuri tuleks kirjeldada euroopalikkuse ja demokraatia õõnsuse terminites (Greskovits 2015, Cianetti 2018). Sellisest hinnangust tuleneb, et tegemist on Lääne-Euroopa riikides esindatud normist kõrvalekaldega. Taoliste hinnangute aluseks olev euroo-
palikkuse tähenduse lähem vaatlus näitab, et Lääne- ja Ida-Euroopa poliitiliste kultuuride kategooriline eristamine on nii teoreetiliselt kui empiirilisel küsitav ning erisused ilmnevad ka mitmetes teistes lõikudes. Eriti probleemne on sageli
vaikimisi ilmnev eeldus, et 'läänes' on euroopalikkus automaatselt olemas ning 'mitte-läänes' automaatselt puudu.

Küll tähendab Lääne-Euroopa ja teiste ühiskondade erinev jõukus ning ühiskonna- ja riigiteaduste rahastamise veelgi suuremad käärid, et Lääne-Euroopa teadlasi, õppejõude, teadus- ja arendusprojekte, väljaandeid ning muudki on tunduvalt rohkem, mistõttu tuleb sealt tavaliselt arusaam põhivoolust, normaalsusest, sellest, mis on moes jne. Kesk- ja Ida-Euroopa teadlastel on seetõttu mõistlik Lääne-Euroopa akadeemilise eluga konstruktiivselt suhestuda, ent pidada silmas ka oma kontekstitunnetusest tulenevat lisandväärtust ning iseseisvate uurijate ja mõtlejatena tegutsemist. Nende positiivses võtmes kokkusidumine ja piisava tunnustuse saamine on üks igapäevaseid väljakutseid. Sarnane väljakutse ka riigi sees, kus riigiteaduste võimalusi ei osata jätkuvalt piisavalt kasulikult rakendada. Kogemused näitavad, et suurem rahvusvaheline omaksvõetus võib tähendada siseriiklikku võõrdumist ja sootuks teistpidist orienteerimist ning muidugi ka vastupidi.

Sisulises võtmes võib riigiteaduste arengut mõtestada kolme tahu kaudu. Esiteks eriala uuendamine versus traditsionalism. Näiteks rõhutavad Stoker jt (2015) poliitikateaduste mõjujõu püsimiseks nende uuendamise vajadust, ajakohastades vaadeldavate küsimuste ringi (vt ka Hay 2010), kontseptuaalseid lähenemisi, samuti kasutades läbimõeldult empiiriat ja pakkudes probleemide analüüsi kõrval ka sünteesi ja lahendusi ning poliitikateaduste eri harude lõimimist (vt ka Schmitter 2009). Sarnaselt toovad Raadschelders (2011) ja Peters (2017) välja avaliku halduse ja poliitika interdistsiplinaarse ning praktiliselt orienteeritud lähenemise. Selles võtmes on Tallinna Ülikooli riigiteadlased valdavalt uuendajate leeris üldjoontes sarnaselt väljatoodud autoritega.

Teiseks ühiskonna mõjutamine või distantseerumine, kus Tallinna Ülikooli riigiteadlased eelistavad elevantilutornile ühiskonda panustamist. Seejuures saame rääkida eeskätt mõõdukast panustamisest, sarnaselt näiteks Flindersi (2012), Stokeri (2006, 2016), Cricki ja Lockyeri (2010) lähenemisega, kes toovad välja tava-kodanike ja eliidi poliitikamõistmise parandamist, haridust tarkade ja tegusate kodanike arengu soodustamiseks ning avalikkuse poliitikateadlikkuse edendamist. Seni pole valdavaks muutunud tugevalt emantsipatoorne nägemus (nt Eisfelt 2012, 2019), mis seab poliitikateadlase eesmärgiks ühiskondliku ja poliitilise killustatuse ja marginaliseerituse ületamise, näeb poliitikateadust kodanikke teeniva empiirilisel hoolika normatiivse demokraatiateadusena ning sisaldab kodanike võimestamist, demokraatiale orienteerimist, heaoluriiklikku sotsiaalse sidususe, üldhariduse ja majanduspoliitikat ning valedele rajatud võimutaktikate avalikku kriitikat. Küll on selge vajadus tegeleda analüütiliselt riigiteaduste normatiivse tahuga ja poliitika edasine radikaliseerumine võib siin muutusi tuua.

Kolmandaks sisuvõtmeks on poliitika- ja valitsemisteaduse õpetamises ja õppimises toimuvad muutused (vt nt Menzel, White 2015, Ishiyama jt 2015). Muutuste suunaks on siin õppijat rohkem arvestavate ja mitmekesisemate õpetusviiside kasutuselevõtt. Lisaks klassikalistele loengutele ja seminaridele kasutatakse mitmekesisemaid aktiivsema ja interaktiivsema õppe tehnikaid, uue tarkvara ja

interneti võimalusi jms. Ka siin on Tallinna Ülikooli riigiteadlased uuendajate hulgas, kasutades e-õppekeskondi, telesildu jt tehnilisi lahendusi ning luues üliõpilastele võimalusi analüütiliseks ja loovaks õppeks, ent samas säilitades rõhuasetuse erialaselt vajalike pädevuste arendamisele.

5. LÕPETUSEKS

Veerand sajandi täitumist võib pidada ajaks, mil ühe akadeemilise traditsiooni esilekerkimist ei saa pidada pelgalt juhuseks, vaid tal on oma tegevuskeskkonnas otstarve ning teatud jätkusuutlikkuse eeldused. Võime öelda, et Tallinna Ülikooli riigiteadlaste keskne mõju on olnud panus Eesti riigiteadusliku kultuurikihhi süvenemisse ning poliitika- ja valitsemisuskuste ning -teadlikkuse tõusu vilistlaste, õpikute jm kaudu. Seda kinnitavad arvukad eestikeelsed väljaanded ja tegevused ning omal moel ka riiklik vastutusvaldkond poliitikateaduse ja kodanikuõpetuse õppekavarühmas. Mõistagi on edendatud ka laiemat erialast teadustaset, eriti oma tuumikvaldkondades: rahvusvaheline koostöö ja arutelu on juba ammu midagi loomulikku.

Riigiteadused ehitati Eestis üles vähesest alustades (vt ka Kalev, Ruutsoo 2020 siinses numbris) ning tuleb imestada, kui kiiresti suudeti siirdeperioodil haakuda demokraatliku maailma erialastesse arendustesse ja programmidesse. Eesti oli 1990.-tel demokratliku maailma avalikest ja era-arendusfondidest hästi rahastatud ja riigiteadlased kasutasid seda usinalt. Teiselt poolt on arengut mõjutanud tõmme erialapraktikast. Näiteks 1990.-te aastate alguse õppejõududest jäi kümnendi lõpuks riigiteaduste osakonda tööle kaks õppejõudu, kellest vanim oli 47. Kui rahvusvahelised rahastusvõimalused taandusid suhteliselt kiiresti, on erialapraktika tõmme püsinud ning arvestades ülikooli tavaliselt tagasihoidlikku tähelepanu ja rahastust on õppejõud korduvalt siirdunud poliitika ja valitsemise tipptegevustesse.

Pärast Eesti saamist Euroopa Liidu liikmeks, mil Eesti muutus formaalselt võrdväärseks partneriks, jäid sellised noored teadusharud nagu riigiteadused selgelt teadusmaailma allhankepartneriteks, loomulikult ka seetõttu, et siinmail on tavaliselt väike kriitiline mass. Siseriiklikus rahastamises aga suurenes rakenduslike riigihangete roll, mis oli suunatud parimal juhul rakendusuringutele, kuid tavaliselt infokorjele või programmide hindamisele, milles uurimiskomponendi osakaal on tühine. Sellise suundumuse taustal on teadusmaailma toimijatel, eriti nendel, kes tuginevad interpretivistlikele metodoloogiatele ja relatsioonilisele ontoloogiale, suhteliselt keeruline siduda hangitavad tehnilised väljundid oma teadusloome ambitsioonidega.

Pärast võimalusterohket ja mitmete katsetustega algusaega võeti 2000.-te algusest rõhuasetus riigiteaduste eri valdkondade sidumisele, laiale ja pigem avatud profiilile, metodoloogilisele pluralismile ja integratiivsusele. Sellel on tagasivaates nii plusse kui miinuseid. Positiivsest küljest võimaldas avatud ja üliõpilasi väärtustav arengusuund koguda rahalisi, inimlikke, võrgustiku-, teadmus- jt ressursse, mida muul viisil poleks tõenäoliselt ligilähedaseltki võrreldavalt saanud. Samuti

võimaldas see leida oma otstarve laiemas ruumis ja tõmmata tööturusurve tingimustes ligi uusi õppejõude, mis võimaldas hiljem ingliskeelsete õppekavade kaudu puhverdada Tallinna Ülikooli struktuurireformile järgnenud riigiteaduste eesti-keelse õppe ja teadusarendusrahastuse hiigelkärpeid. Teiselt poolt ei tekkinud piisavalt kriitilist massi mõne kitsa profiili taha, sest kuigi kaks põhiliini olid välja joonistunud, kehtis uurimistöö suundade kujundamisel akadeemiline vabadus. See tähendab suhteliselt hüplevat projektirahastust.

Kuni 2015 püsinud suhteliselt detsentraliseeritud ülikooli mudel andis suured iseregulatsiooni võimalused ning motiveeris toonaseid noori õppejõude kõrgele missioonilävendile kohalikus ruumis, ehkki lihtsamaid väljundeid eneseteostuseks välismaal oli küllaga. Viimastel aastatel ülikoolis juurdunud tsentraliseeritud juhtimine on pigem selliseid toimijatüüpe ohjeldav ning nende valikud sihistav. Kuivõrd akadeemiliste töötajate uuele suunatus ning ülevalt alla tegevuste ettekirjutamine ja suunamine pole liiga hästi ühitatavad, oleks arvestatavaks edasi liikumiseks vaja väga eestvedavat, arengule suunatud ja võimalusi otsivat ülikooli ning instituudi juhtimist, vastasel juhul on ka olemasoleva säilitamine väga suur saavutus.

Rahvusvahelises vaates paiknevad Tallinna Ülikooli riigiteadlased kahetiselt. Ühelt poolt on jagatud Kesk- ja Ida-Euroopale iseloomulikku perifeersust ja suhteliselt tagasihoidlikku rahastatust. Teisalt on sisu osas pigem jagatud läänemaailma uuenduslikke suundumusi. See on küll võimaldanud sujuvat rahvusvahelist võrgustumist ja koostööd, aga pole olnud abiks Eesti üldiselt alalhoidlike valitsemispraktikate ja traditsiooniliste analüüsinõudluste kontekstis. Läbi aegade on Tallinna Ülikooli riigiteadlased kaldunud rohkem raha saama Euroopa ja rahvusvahelistest ning mitte siseriiklikest allikatest. Küll on uusi lähenemisi Eestis avatud õpikute, õppetöö, arendustegevuste ning avaliku kommunikatsiooni ja ürituste kaudu.

Nagu näeme, võib orientaliseerimine olla mitmetahuline ja vastuoluline. Ühelt poolt ollakse Euroopa teadusruumis pigem omaks võetud, kuigi enamasti väiksema venna rollis. Teisalt pole märkimisväärne siseriiklik teadus-, arendus- ja õppepanus aidanud kaasa rahastamisvõimalustele Eestis ega tunnustatusele ülikoolis. Toimiva võtme leidmine ühe noore riigi noore teaduse arenguks on jätkuv väljakutse.

Riigiteaduste kogemus näitab, et teatud valdkonna teaduse ühiskondlik retseptioon on väga pikaajaline protsess, isegi niisuguse omariikluse aluspädevusi pakkuva valdkonna puhul nagu riigiteadused. Jätakuvalt on vaja oma ajakohast positiivset nägemust ja selle selgitamise võimet. Veerand sajandiga on teatud kultuurikiht siiski tekkinud ning alus edasiminekuga on üksjagu toekam kui taasiseisvusaja alguses.

VIITEALLIKAD

- Cianetti, Licia 2018. Consolidated technocratic and ethnic hollowness, but no backsliding: reassessing Europeanisation in Estonia and Latvia. *East European Politics*, 34(3), 317-336; DOI: 10.1080/21599165.2018.1482212
- Connaughton, Bernadette; Sootla, Georg; Peters, B. Guy (toim) 2008. *Politico-Administrative Relations at the Centre – Actors, Structures and Processes supporting the Core Executive*. Bratislava: NISPAcee.
- Crick, Bernard; Lockyer, Andrew (toim) 2010. *Active Citizenship: What Could it Achieve and How?* Edinburgh: Edinburgh University Press.
- ECPR = Euroopa poliitikauuringute ühendus (European Consortium for Political Research, ECPR). Võrgulehel <https://ecpr.eu/> (31.08.2020)
- EGPA = Euroopa avaliku halduse rühm (European Group for Public Administration, EGPA). Võrgulehel <https://egpa.iias-iisa.org/> (31.08.2020)
- EISA = Euroopa rahvusvaheliste õpingute ühing (European International Studies Association, EISA). Võrgulehel <https://eisa-net.org/> (31.08.2020)
- Eisfeld, Rainer 2012. *Radical Approaches to Political Science. Roads Less Traveled*. Opladen, Berlin, Toronto: Barbara Budrich Publishers.
- Eisfeld, Rainer 2019. *Empowering the Citizens, Engaging the Public. Political Science for the 21st Century*. Singapore: Palgrave Macmillan/Springer Nature.
- Eisfeld, Rainer, Pal, Leslie (toim) 2010. *Political Science in Central-East Europe: Diversity and Convergence*. Opladen: Barbara Budrich.
- Flinders, Matthew 2012. *Defending Politics. Why Democracy Matters in Twenty-First Century*. Oxford: Oxford University Press.
- Greskovits, Béla 2015. The Hollowing and Backsliding of Democracy in East Central Europe. *Global Policy*, 6(S1), 28-37; <https://doi.org/10.1111/1758-5899.12225>
- Hay, Colin (toim) 2010. *New Directions in Political Science. Responding to the Challenges of an Interdependent World*. Basingstoke, New York: Palgrave Macmillan/Political Studies Association.
- IIAS = Rahvusvaheline valitsemisteaduste instituut (International Institute of Administrative Sciences/Institut International des Sciences Administratives, IIAS/IISA). Võrgulehel <https://www.iias-iisa.org/> (31.08.2020)
- IMISCOE = Euroopa rände- ja lõimumisuuringute ühendus (International Migration, Integration and Social Cohesion in Europe, IMISCOE). Võrgulehel <https://www.imiscoe.org/> (31.08.2020)
- IPPA = Rahvusvaheline avaliku poliitika ühing (International Public Policy Association, IPPA). Võrgulehel <https://www.ippapublicpolicy.org/> (31.08.2020)

- IPRA = Rahvusvaheline rahu-uuringute ühing (International Peace Research Association, IPRA). Võrgulehel <https://iprafoundation.org/> (31.08.2020)
- IPSA = Rahvusvaheline poliitikateaduste ühing (International Political Science Association, IPSA). Võrgulehel <https://www.ipsa.org/> (31.08.2020)
- ISA = Rahvusvaheliste õpingute ühing (International Studies Association, ISA). Võrgulehel <https://www.isanet.org/> (31.08.2020)
- Ishiyama, John; Miller, William J.; Eszter, Simon (toim) 2015. *Handbook on Teaching and Learning in Political Science and International Relations*. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar.
- Kalev, Leif; Jakobson, Mari-Liis; Sillaste, Maarja; Soiver, Viola; Sootla, Georg 2008. Privately Funded Public Servants? Public Administration Higher Education in Estonia. Lk 107-151 kogumikus Jenei, György; Mike, Károly (toim). *The Road from Bologna Public Administration and Public Policy Degree Programs in Europe*. Bratislava: NISPAcee Press.
- Kalev, Leif; Ruutsoo, Rein 2020. Eesti riigimõtte riigiteaduste teel. *Acta Politica Estica*, 11.
- Kovács, Melinda; Leipnik, Olena 2008 The Borders of Orientalism: "Europeanization" in Hungary and Ukraine. *Debatte: Journal of Contemporary Central and Eastern Europe*, 16(2), 151-169; DOI: 10.1080/09651560802316949
- Menzel, Donald C.; White, Harvey L. (toim) 2015. *The State of Public Administration. Issues, Challenges, and Opportunities*. Abingdon, New York. Routledge.
- NISPAcee = Kes- ja Ida-Euroopa avaliku halduse võrgustik (Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe, NISPAcee). Võrgulehel <https://www.nispa.org/> (31.08.2020)
- Peters, B. Guy; Sootla, Georg; Connaughton Bernadette (toim) 2006. *Politico-administrative Dilemma: Traditional Problems and New Challenges*. Bratislava: NISPAcee.
- Peters, B. Guy 2018. *Policy Problems and Policy Design*. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar.
- Pettai, Vello 2010. Political science in Estonia: advantages of being small. Lk 119-133 kogumikus Eisfeld, Rainer, Pal, Leslie (toim). *Political Science in Central-East Europe: Diversity and Convergence*. Opladen: Barbara Budrich.
- Poliitika ja valitsemise sõnastik. Võrgulehel <https://term.eki.ee/termbase/view/1143464/> (31.08-2020)
- Raadschelders, Jos N. 2011. *Public Administration: The Interdisciplinary Study of Government*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Randma, Tiina 2000. Public Administration Education: Estonia. Lk 81-118 kogumikus Verheijen, Tony; Nemeč, Juraj (toim). *Building Higher Education Programmes in Public Administration in Central and Eastern European Countries*. Bratislava: NISPAcee Press.

- Randma-Liiv, Tiina; Drechsler, Wolfgang 2018. Three Decades, Four Phases: Public Administration Development in Central and Eastern Europe, 1989-2017. *International Journal of Public Sector Management*, 30(6-7), 595–605.
- Schmitter, Philippe 2009. The Nature and Future of Comparative Politics. *European Political Science Review* 1(1), 33-61.
- SIGMA 1998. *Preparing Public Administrations for the European Administrative Space* (Sigma Papers No. 23), Paris: OECD.
- Stoker, Gerry 2006. *Why Politics Matters. Making Democracy Work*. Basingstoke, New York: Palgrave Macmillan.
- Stoker, Gerry; Peters, B. Guy 2016 (toim). *The Relevance of Political Science*. London, New York: Palgrave Macmillan.
- Tallinna Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi riigiteaduste akadeemiline suund. Võrgulehel <https://www.tlu.ee/yti/instituudist/akadeemilised-suunad-ja-keskused#riigiteadused> (31.08.2020)
- Tallinna Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi rahvusvaheliste suhete ja tuleviku-uuringute akadeemiline suund. Võrgulehel <https://www.tlu.ee/yti/instituudist/akadeemilised-suunad-ja-keskused#rahvusvahelised-suhted-ja-tuleviku-uuringud> (31.08.2020)
- Tartu Ülikooli Johan Skytte poliitikauuringute instituut. Võrgulehel <https://skytte.ut.ee/et/instituudist-9> (31.08.2020)
- Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna Ragnar Nurkse innovatsiooni ja valitsemise instituut. Võrgulehel <https://www.taltech.ee/nurkse> (31.08.2020)
- Temmes, Markku, Sootla, Georg; Larjavaara Ilmari 2004. *Models of Administrative Reform Institutions in Transition Environment. Comparative Analysis of Finland, Estonian and Russia*. Helsinki: University of Helsinki.
- UACES = Tänapäevaste Euroopa õpingute ülikoolide ühing (University Association for Contemporary European Studies, UACES). Võrgulehel <https://www.uaces.org/> (31.08.2020)
- Vetik, Raivo 2002. Political Science. Lk 246-257 kogumikus Kaase, Max; Sparschuh, Vera; Wenninger, Agnieszka (toim). *Three Social Science Disciplines in Central and Eastern Europe: Handbook on Economics, Political Science and Sociology (1989 - 2001)*. Berlin: GESIS.
- Vetik, Raivo; Avikson, Annika 2002. Political Science in Estonia. Lk 99-127 kogumikua Klingemann, Hans-Dieter; Kulesza, Eva; Legutke, Annete (toim). *The State of Political Science in Central and Eastern Europe*. Berlin: edition sigma.

LISAD

Lisa 1. Riigiteaduste eestvedajad Tallinna Ülikoolis

- Georg Sootla 1991-1995
- Anu Toots 1995-97, 2001-05, 2012-15
- Tiiu Pohl 1997-98
- Annika Anton 1998-2001
- Viola Rea-Soiver 2005-06
- Leif Kalev 2006-12, 2016-19, alates 2020
- Mari-Liis Jakobson 2015
- Katri-Liis Reimann 2015-16
- Peeter Selg 2015-16
- Raivo Vetik 2019-20

Lisa 2. Riigiteaduste professorid Tallinna Ülikoolis

- Alates 1995 Georg Sootla
- Alates 2001 Raivo Vetik
- 2003-18 Rein Ruutsoo
- 2006-16 Anu Toots
- 2007-15 Jyrki Käkönen
- 2010-20 Erik Terk
- 2011-12 Elina Penttinen
- Alates 2012 Leif Kalev
- Alates 2012 Mika Aaltola
- 2016-17 Bradley Thayer
- Alates 2017 Peeter Selg

Lisa 3. Valik Tallinna Ülikooli riigiteadlaste raamatuid, kogumikke ja erinumbreid

- Berg-Schlosser, Dirk; Vetik, Raivo (toim) 2001. *Perspectives on Democratic Consolidation in Central and Eastern Europe*. New York: Columbia University Press.
- Vetik, Raivo (toim) 2001. *Euroopa Liit ja Eesti avalik arvamus*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Vetik, Raivo (toim) 2001. *Eesti inimarengu aruanne 2001: Kas Eesti on sotsiaalselt jätkusuutlik?* Tallinn: Iloprint.

- Vetik, Raivo (toim) 2002. *Eesti inimarengu aruanne 2002: inimarengu trendid ja poliitika kujundamine*. Tallinn: Iloprint.
- Vetik, Raivo (toim) 2002. *Kaks Eestit: artiklite, ettekannete ja analüüside kogumik*. Tallinna Pedagoogikaülikool, Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituut. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikooli Kirjastus.
- Vetik, Raivo 2002. *Küsimised Eesti kohta*. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikooli Kirjastus.
- Tafel, Külliki; Terk, Erik (toim); Allikivi, Raul; Kaarlõp, Liia; Kalev, Leif; Raig, Ivar; Raik, Kristi; Tafel, Külliki; Terk, Erik; Vetik, Raivo 2003. *Euroopa Liidu tulevik ja Eesti. Kolm institutsionaalset tulevikuvisioni*. Tallinn: Riigikantselei/Eesti Tuleviku-uuringute Instituut.
- Vetik, Raivo (toim) 2003. *Eesti inimarengu aruanne 2001*. Tallinn: Iloprint.
- Vetik, Raivo (toim) 2003. *Eesti arengukavad ja ühiskondlik kokkulepe: konverentsi "Eesti arengustrateegiad ja ühiskondlik kokkulepe" ettekannete, artiklite ja dokumentide kogumik*. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikooli Kirjastus.
- Peters, B. Guy; Sootla, Georg; Connaughton Bernadette 2006, toim. *Politico-administrative Dilemma: Traditional Problems and New Challenges*. Bratislava: NISPAcee.
- Toots, Anu; Idnurm, Tõnu; Ševeljova, Maria 2006. *Noorte kodanikukultuur muutumas ühiskonnas: üle-eestilise kodanikukasvatuse kordusuuringu lõppraport*. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Vetik, Raivo 2007. *Kahe vabaduse piiril*. Tallinn: Huma.
- Connaughton, Bernadette; Sootla, Georg; Peters, B. Guy (toim) 2008. *Politico-Administrative Relations at the Centre – Actors, Structures and Processes Supporting the Core Executive*. Bratislava: NISPAcee.
- Kalev, Leif; Ruutsoo, Rein (toim) 2009. *Euroopaliku kodanikeriigi väljakutsed. Acta Politica*, 3.
- Jakobson, Mari-Liis; Ruutsoo, Rein; Kalev, Leif 2010. *Transnationalisation, Migration and Transformation: Multi-level Analysis of Migrant Transnationalism in Estonia*. Tampere: Tampere University.
- Sootla, Georg; Lääne, Sulev (toim) 2010. *Euroopa Liidu Läänemere regiooni strateegia - uus väljakutse teadmispõhiseks regionaalseks ja kohalikuks valitsemiseks ja koostööks*. Tallinn: Tallinna Ülikooli Riigiteaduste Instituut.
- Sootla, Georg; Lääne, Sulev (toim) 2010. *The European Union Baltic Sea Region Strategy - A New Challenge Towards Knowledge-based Regional and Local Governance and Cooperation*. Tallinn: Tallinn University Institute of Political Science and Governance.

- Jakobson, Mari-Liis; Kattai, Kersten; Rea-Soiver, Viola, Kalev, Leif 2011. Euroopa Liidu õpe Eesti üldhariduskoolides. Tallinn: Tallinna Ülikool Riigiteaduste Instituut.
- Kalev, Leif; Toots, Anu (toim); Jakobson, Mari-Liis; Kalev, Leif; Lumi, Ott; Ruutsoo, Rein; Saarts, Tõnis; Sootla, Georg; Toots, Anu; Vetik, Raivo 2011. *Poliitika ja valitsemise alused. Kõrgkooliõpik* (esimene trükk). Tallinn: Tallinna Ülikooli Riigiteaduste Instituut/Maurus.
- Raivo Vetik (koost) 2011. *Eesti poliitika ja valitsemine 1991-2011*. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus.
- Aaltola, Mika 2011. *Understanding the Politics of Pandemic Scares: An Introduction to Global Politosomatics*. Abingdon: Routledge.
- Toots, Anu (toim) 2011. *Noorte kodanikukultuur kümme aastat hiljem. Eesti tulemused IEA Rahvusvahelises kodanikuhariduse uuringus ICCS 2009*. Tallinn: Vali trükikoda.
- Jakobson, Mari-Liis; Balcere, Ilze; Loone, Oudekki; Nurk, Anu; Saarts, Tõnis; Zakeviciute, Rasa 2012. *Populism in the Baltic States*. Tallinn: Avatud Eesti Fond.
- Terk, Erik 2012. *Eestist ja ettepoole. Valik artikleid aastast 1994-2012*. Tallinn: Tallinna Ülikooli Eesti Tuleviku-uuringute Instituut.
- Vetik, Raivo (toim) 2012. *Nation-Building in the Context of Post-Communist Transformation and Globalization*. Frankfurt am Main: Peter Lang (Baltische Studien zur Erziehungs- und Sozialwissenschaft).
- Andrassy, György; Käkönen, Jyrki (toim) 2012. *European Peripheries*. Pécs: University of Pécs.
- Kalev, Leif; Toots, Anu (toim); Jakobson, Mari-Liis; Kalev, Leif; Lumi, Ott; Ruutsoo, Rein; Saarts, Tõnis; Sootla, Georg; Toots, Anu; Vetik, Raivo 2013. *Poliitika ja valitsemise alused. Kõrgkooliõpik* (teine trükk). Tallinn: Tallinna Ülikooli Riigiteaduste Instituut/Maurus.
- Aaltola, Mika; Käpylä, Juha; Vuorisalo, Valtteri 2014. *The Challenge of Global Commons and Flows for US Power*. Dorchester: Ashgate.
- Heidmets, Mati; Kalev, Leif (toim) 2015. *Tallinna Ülikool 10. Dokumentide kogumik*. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Vetik, Raivo (toim) 2015. *Eesti Inimarengu Aruanne: Lõksudest välja?* Tallinn: Eesti Koostöö Kogu.
- Kalev, Leif (toim) 2017. *Poliitiline kodakondsus: väljakutsed ja võimalused. Acta Politica Estica*, 8.
- Aaltola, Mika 2019. *Poutasään jälkeen*. Jyväskylä: Docendo.

- Selg, Peeter; Ventsel, Andreas 2020. *Introducing Relational Political Analysis: Political Semiotics as a Theory and Method*. Cham: Palgrave MacMillan/Springer.
- Aaltola, Mika 2020. *Democratic Vulnerability and Autocratic Meddling – The “Thucydidean Brink” in Regressive Geopolitical Competition*. Cham: Palgrave MacMillan/Springer.
- Kalev, Leif (toim) 2020. *Uuenevad riigid ja riigiteadused*. *Acta Politica Estica*, 11.

Lisa 4. Tallinna Ülikooli riigiteaduste õppekavad

Tase	Nimetus	Õppekeel	Esimene vastuvõtt	Hetkeseis	Tänane kuraator
BA	Riigiteadused	Eesti	1994	Käigus	Lekt. Katrina Koppel
BA	Haldus- ja ärikorraldus	Eesti	2002	Käigus	Dots. Indrek Saar
BA	Interdistsiplinaarsed sotsiaalteadused	Inglise		Käigus	Lekt. Catlyn Kirna
BA	Poliitika ja valitsemine	Inglise	2016	Käigus	Lekt. Gerly Tammiste
MA	Haldusjuhtimine	Eesti	1996	Ühendatud riigiteaduste magistriõppekavaga alates 2018, käigus	<i>(Dots. Indrek Saar)</i>
MA	Politoloogia	Eesti	1999	Käigus	Dots. Mari-Liis Jakobson
MA	Riigiteadused	Eesti	2002	Ühendatud haldusjuhtimise magistriõppekavaga alates 2018, käigus	Dots. Indrek Saar
MA	Euroopa õpingud: poliitika ja valitsemise euroopastumine	Inglise	2006	Suletud, viimane lõpetaja 2016	<i>(viimane õppekavajuht prof. Jyrki Kähkönen)</i>
MA	Rahvusvahelised suhted	Inglise	2008	Käigus	Dots. Matthew Crandall
MA	Majandus: majandamine avalikus sektoris	Inglise	2013	Suletud, viimane lõpetaja 2015	<i>(viimane õppekavajuht prof. Erik Terk)</i>
PhD	Riigi- ja poliitikateadused	Eesti/inglise	2003 (ekstern 2001)	Käigus	Prof. Peeter Selg

Lisa 5. Riigi- ja poliitikateaduste doktoritööd Tallinna Ülikoolis (doktoritöö keeles pealkiri on toodud esimesena)

- Raivo Palmaru 2001. *Meedia võim ja demokraatia: Eesti kogemus. Valimiskommunikatsiooni ja ajakirjanike rollikäsituse empiiriline uuring / The Power of Mass Media and Democracy: Estonia's Experience.* Juhendaja Georg Sootla. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Leif Kalev 2006. *Multiple and European Union Citizenship as Challenges to Estonian Citizenship Policies / Mitmikkodakondsus ja Euroopa Liidu kodakondsus väljakutsetena Eesti kodakondsuspoliitikale.* Juhendaja Rein Ruutsoo. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Agu Uudelepp 2008. *Propagandainstrumendid poliitilistes ja poliitikavälistes telereklaamides / Propaganda Instruments in Political Television Advertisements and Modern Television Commercials.* Juhendaja Georg Sootla. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Tanel Kerikmäe 2009. *Estonia in the European Legal System: Protection of the Rule of Law Through Constitutional Dialogue / Eesti Euroopa õigussüsteemis: õigusriigi kaitse konstitutsioonilise dialoogi abil.* Juhendajad Leif Kalev, Rein Ruutsoo. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Janika Bachmann 2011. *Sustainability of the Japanese Retirement System in the Context of Pension Age Population Labour Force Participation / Jaapani pensionisüsteemi jätkusuutlikkus pensioniealise elanikkonna tööjõus osalemise kontekstis.* Juhendaja Anu Toots. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Gerli Nimmerfeldt 2011. *Identificational Integration: Conceptualisation and Operationalisation on the Example of Second Generation Russians in Estonia / Identiteedilise integratsiooni mõtestamine ja mõõtmine teise põlvkonna Eesti venelaste näitel.* Juhendaja Raivo Vetik. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Peeter Selg 2011. *An Outline for a Theory of Political Semiotics/ Visand poliitilise semiootika teooriale.* Juhendajad Rein Ruutsoo, Risto Kalevi Heiskala. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Mari-Liis Jakobson 2014. *Citizenship in Transformation: Political Agency in the Context of Migrant Transnationalism / Muutuv kodakondsus: poliitilise subjektsuse teisenemine rändelise hargmaisumise kontekstis.* Juhendaja Rein Ruutsoo. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Triin Lauri 2015. *Governing the School Choice: from Market Mechanisms to Equity Enabling Configurations / Koolivaliku valitsemine - turuloogikast hariduslikku ebavõrdsust ohjeldavate konfiguratsioonideni.* Juhendajad Anu Toots, Kaire Pöder. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Sergei Ivanov 2015. *Sümboolne võim Eesti etnopolitikas mitte-eestlaste riigivalitsemises esindatuse näitel / Symbolic Power in the Ethnic Policy of*

Estonia and the Representation of non-Estonians in the State Governance. Juhendaja Raivo Vetik, Mati Heidmets. Tallinn: Tallinna Ülikool.

- Rene Toomse 2015. *Defending Estonia in Peace and War. Retaining a Small State Near Aggressive Neighbor by Utilizing Unconventional Strategies / Kaitstes Eestit rahus ja sõjas. Väikeriigi julgeoleku tagamisest agressiivse naaberriigi läheduses, kasutades mittekonventsionaalseid strateegiaid.* Juhendaja Jyrki Käkönen. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Matthew Crandall 2016. *Living in Russia's Shadow: Small State Strategies to Soft Security Threats / Elades Venemaa varjus: väikeriikide pehmete julgeolekuuhtude strateegia.* Juhendaja Jyrki Käkönen. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Priit Suve 2016. *Conceptual Problems in Understanding Changes of the Police in a Complex and Interdependent Task Environment / Politsei kui institutsiooni arengu mõtestamise kontseptuaalsed probleemid keerustavas vastastiksõltuvas keskkonnas.* Juhendajad Georg Sootla, Peeter Selg. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Tõnis Saarts 2017. *The Sociological Approach in Party System Analysis: The Baltic States in the Central and Eastern European Context / Sotsioloogiline lähenemine erakonnasüsteemide analüüsil: Balti riigid Kesk- ja Ida-Euroopa kontekstis.* Juhendaja Leif Kalev. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Oleksandra Seliverstova 2017. *The Role of Consumer Culture in the Formation of National Identity in the Post-Soviet Region. Evidence from Estonia and Ukraine / Tarbijakultuuri osa rahvuslikes liikumistes ja postsovetlikus piirkonnas rahvusidentiteedi kujundamisel. Tõendusmaterjal Eesti ja Ukraina näidetel.* Juhendajad Raivo Vetik, Airi-Alina Allaste. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Emilia Barbara Pawłusz 2017. *In Search of an Estonian Identity: (Formal and Informal) Mechanisms of Identity Construction in Estonia. The Role of Songfestivals, Popular Music and Nation Branding / Eesti identiteedi otsinguil: (formaalsed ja mitteformaalsed) identiteedi konstrueerimise mehhanismid Eestis. Laulupidude, popmuusika ja rahvuseturundamise roll.* Juhendaja Abel Polese. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- György András Schöpflin 2019. *Politics, Illusions, Fallacies / Poliitika, illusioonid, eksijäreldused.* Juhendaja Peeter Selg. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Kerly Randlane 2019. *The Conceptual Underpinnings and Challenges of the Strategies Guiding Tax Compliance Policies / Maksukuulekuse tagamise strateegiate kontseptuaalne taust ning võimalikud väljakutsed.* Juhendajad Georg Sootla, Triin Lauri. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Birgit Vallmüür 2019. *A Theory of Green Police Integrity / Rohelise politseiväärilise teooria.* Juhendaja Sanja Kutnjak Ivković. Tallinn: Tallinna Ülikool.

- Tanja Dibou 2019. *Youth policy in Estonia: addressing challenges of joined up working in the context of multilevel governance / Noortepoliitika Eestis: toimetulek ühendatud valitsemise väljakutsetega mitmetasandilise valitsemise kontekstis*. Juhendaja Anu Toots. Tallinn: Tallinna Ülikool.
- Madli Vain 2019. *Troublesome Partnership. The Role of Interests and Complementarities in the EU-India Strategic Partnership in 2004-2015 / Probleemne partnerlus. Huvide ja vastastikuse täiendavuse roll Euroopa Liidu ja India strateegilises partnerluses perioodil 2004-2015*. Juhendajad Mika Aaltola, Jyrki Käkönen. Tallinn: Tallinna Ülikool.

Lisa 6. Valik Tallinna Ülikooli riigiteaduste olulisemaid teadus- ja arendusprojekte

- Eesti Vabariigi ministriumide struktuur ja juhtimine, 1995-1997, Georg Sootla
- Eesti valitsusametkondade struktuuri ja juhtimise uuring, 1996-1998, Georg Sootla
- Keskkonnavaldkonna institutsioonipoliitika uuring, 1996-1999, Georg Sootla
- Integratsioonimonitoring, 1999-2003, Raivo Vetik
- Demokraatlik riigivalitsemine Eestis: probleemid ja lahendused, 1999-2003, Raivo Vetik, 29 400 EUR (vormiliselt RASI-s)
- Eesti põhikooliõpilaste sotsiaalne keskkond ja kodanikukultuur: interaktsiooniprobleemid, 1999-2000, Anu Toots, 13 885 EUR
- Demokraatlik multikultuurilisus Eestis: poliitilised, kultuurilis-keeelised ja sotsiaal-majanduslikud aspektid, 2000-2002, Raivo Vetik, 4090 EUR (vormiliselt RASI-s)
- Valitsuskomisjonide roll sisendi tagamisel institutionaalsest keskkonnast poliitika kujundamise protsessis. (Paul Sabatieri eestkostekoalitsioonide mudeli rakendamine Eesti näitel), 2002-2003, Georg Sootla
- Kohaliku demokraatia indikaatorid, 2002-2003, Georg Sootla
- Topeltkodakondsus, valitsemine ja haridus: väljakutse Euroopa rahvusriigile, 06.11.2002-06.11.2005, Rein Ruutsoo, 46 253,50 EUR
- Noorte poliitiline aktiivsus Euroopas - indikaatorite väljatöötamine võrdlusuuringuteks Euroopa Liidus, 01.01.2003-31.07.2005, Raivo Vetik, 79 315,63 EUR
- Eesti haldusreformide institutsionaalse korralduse ja juhtimise analüüs, 01.01.2004-31.12.2005, Georg Sootla, 13 534,19 EUR
- Rahvuslike konfliktide reguleerimine, 01.09.2004-31.12.2007, Raivo Vetik, 28 467,97 EUR

- Regionaalselt kättesaadav kvaliteetne kõrgharidus läbi e-õppe arenduse (REDEL), 07.09.2004-31.12.2007, Anu Toots, 91 549,92 EUR
- Lääne- ja Hiiumaa kohalike omavalitsuste suutlikkuse analüüs ja ühisarengute stsenaariumide kavandamine, 01.09.2005-01.08.2006, Georg Sootla, 48 999,53 EUR
- Põhja- ja Baltimaade ning Loode-Venemaa ülikoole ühendav riigiteaduste doktoriõpe koostöövõrgustik, 01.09.2005-31.08.2006, Georg Sootla, 23 902,96 EUR
- Kohalikud võimuinstitutsioonid ja kodanike osalus: mõjukanalid ja vormid, 01.01.2006-31.12.2007, Georg Sootla, 16 872,68 EUR
- Demokraatia kinnistumine mitmekultuurilises ühiskonnas, 01.01.2006-31.12.2011, Raivo Vetik, 431 366,50 EUR (formaalselt RASI-s)
- IEA Rahvusvaheline kodanikuhariduse uuring, 28.06.2007-31.12.2010, Anu Toots, 61 724,46 EUR
- Venelaste teise põlvkonna integratsioon Eestis, 01.01.2008-31.12.2010, Raivo Vetik, 36 504,80 EUR
- Euroopastumine Eestihariduspoliitikas: poliitikatoimijate kohanemisvõime analüüs, 01.01.2009-31.12.2010, Anu Toots, 23 560,40 EUR
- Piireületavus, ränne ja teisenemine: rände piireületavuse mitmetasandiline analüüs (Trans-Net) Call FP7-SSH-2007-1, 01.03.2008-01.10.2011, Rein Ruutsoo, 71 845,38 EUR
- Poliitika ja valitsemise aluste kõrgkooliõpiku väljaandmine, 16.02.2009-25.06.2011, Leif Kalev, 7 833,81 EUR
- Menu for Justice - Towards a European Curriculum Studiorum on Juridical Studies (JUSTMEN), 01.10.2009-30.09.2012, Leif Kalev, 1 300,00 EUR
- Venemaa ja naabruspoliitika sihtriikide ärikeskkonna alase magistriõppe ühismooduli arendamine Eesti ettevõtete ida-suunalise ekspordivõimekuse tõstmiseks, 17.09.2010-31.12.2013, Georg Sootla, 26 394,63 EUR
- Poliitika ja valitsemise sõnastik, 04.10.2010-10.01.2011, Mari-Liis Jakobson, 1 278,23 EUR
- Euroopa Liidu alase õppe parandamine üldhariduslikes põhikoolides ja gümnaasiumides, 13.01.2011-31.01.2012, Viola Mäemurd, 71 560,23 EUR
- Teiste sõnadega- veebi monitooring ja tagasiside diskrimineerimise ja stereotüüpide kindlakstegemiseks, 01.02.2011-31.01.2013, Raivo Vetik, 54 249,00 EUR (vormiliselt RASI-s)
- Välispoliitilised strateegiad Aasia suunal: teiste riikide kogemus ja soovitused Eestile, 28.06.2011-25.10.2011, Jyrki Käkönen, 9 999,00 EUR
- TRANSFOR - Siire vs. teisenemine: demokraatia teede võrdlus endistes NSV Liidu maades kasutades juhtumianalüüsi tulemusi kodanikuühiskonna,

- rahvusvahelise abi ja sisepoliitika valdkondadest, 01.04.2012-31.03.2016, Abel Polese, 71 600,00 EUR
- Populism Baltikumis, 17.05.2012-31.10.2012, Mari-Liis Jakobson, 18 975,00 EUR
 - Tensions - Postsovetlikud pinged: alustavate teadlaste koolitusprogramm postsovetlike olude teemal, 01.05.2013-30.04.2017, Abel Polese, 405 033,42 EUR
 - Arengu kujutamine: postsotsialistliku maailma arengupoliitikate ja nende mõju multidistsiplinaarne ja mitmetasandiline analüüs, 01.06.2013-01.09.2017, Abel Polese, 256 000,00 EUR
 - Kaasava integratsioonikonteksti poliitilised ja sotsiaal-psühholoogilised determinandid ning nende vastastikused seosed, 03.09.2013-30.04.2017, Raivo Vetik, 213 750,00 EUR
 - Riigid, kodanikud ja hargmaistumine, 01.06.2015-31.12.2020, Leif Kalev, 7 740,00 EUR
 - Euroopa rändevõrgustiku kontaktpunkt Eestis – 2015, 01.06.2015-31.12.2016, Marion Pajumets, 284 767,20 EUR
 - Rahvusvaheline kodanikuhariduse uuring, 12.06.2015-31.12.2016, Anu Toots, 31 860,00 EUR
 - Legaalne ja protseduuriline informatsioon asüülitaotlejatele Euroopa Liidus, 01.01.2016-01.11.2017, Raivo Vetik, 36 094,31 EUR
 - Õpiku Poliitika kujundamine ja analüüs kirjutamine, 29.08.2016-01.05.2020, Georg Sootla, 13 235,00 EUR
 - Toetus Euroopa rändevõrgustiku Eesti riiklikule kontaktpunktile aastateks 2017-2018, 01.01.2017-31.12.2018, Ave Lauren, 412 779,83 EUR
 - Relatsiooniline lähenemine nurjatute probleemide valitsemisele, 01.01.2017-31.12.2020, Peeter Selg, 163 200,00 EUR
 - Kodakondsuse, rände ja lõimumise poliitikate kompetentsikeskus, 01.09.2017-30.04.2019, Leif Kalev, 12 000 EUR
 - TLÜ riigi ja omavalitsuse teadus- ning arenduskeskuse (ROTAK) loomiseks võimekuste arendamine, 01.01.2019-31.12.2019, Leif Kalev, 28 000,00 EUR
 - Migratsiooni- ja integratsioonialaste teadusuuringute ja võrgustike ekspertteadmiste ühendamine, 01.09.2019-31.08.2022, Raivo Vetik, 339 763,80 EUR
 - Multidistsiplinaarne innovatsioon sotsiaalseteks muutusteks, 01.11.2019-31.10.2023, Katri-Liis Lepik, 715 576,00 EUR

Lisa 7. Riigiteaduste arengunäitajad esimesel veerandsajandil

7.1. Töötajad ja rahavahendid

Näitaja \ Aasta	1999	2001	2004	2006	2008	2010	2011	2014	2016	2019
Seisund		Osakond	Osakond	Osakond	Instituut	Instituut	Instituut	Instituut	2 suunda	2 suunda
Akadeemilisi töötajaid	10	9	11	12	19	27	29	26	27	24
Professoreid	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6
Dotsente	5	2	1	0	1	2	2	3	4	7
lektoreid ja assistente	4	4	8	9	11	19	13	11	10	10
Teadustöötajaid	1	1	0	0	4	1	4	5	5	2
Tugitöötajaid	5	6	5	6	7	6	8	9	0	0
Eelarve	162 000	230 000	230 000	422 000	543 000	567 975 (626 300)	582 368 (674 272)	673 316 (865 648)	506 606 (595 451)	637 771 (865 308)

Allikad: Tallinna Ülikooli riigiteaduste õppekavade akrediteerimise ja teaduse evalueerimise aruanded, Tallinna Pedagoogikaülikooli töölepingute registreerimise kaust 1993-1998/99, telefoniraamatud 1997 ja 2001, riigiteaduste osakonna statistika, riigiteaduste instituudi aastaulevaated, personaliinfosüsteem. Märkused. Akadeemiliste töötajate arv väljendab inimeste arvu ega summeeru liigiti koguarvaks, sest üks inimene võib täita mitut rolli. Alates 2016 andmetest kajastuvad endised tuleviku-uuringute instituudi töötajad (lisandus 3 inimest), andmetes ei kajastu projektipõhised töötajad (see võib erineda varaste aastate puhul). Allikate erinevuse korral on lähtutud teemaga otsesemalt haakuvatest ja autorite hinnangul kvaliteetsematest allikatest, võimalusel on osalt kattuvaid allikaid vigade vähendamiseks võrreldud ja arvutusi üle kontrollitud. Tulenevalt andmete saamise võimalustest on eelarvenäitaja 2001 aasta 2000 kohta. Instituudi eelarve on antud esimese arvu ülikooli keskteenistuste arvestuste alusel (võrreldavuse huvides), teise, sulgudes, arvu instituudi arvestuste põhjal (need kajastasid tegelikku seisu täpsemalt). Aastatel 2016 ja 2019 väljendab esimene arv kahe suuna põhitegevuse kogukulusid ja teine, sulgudes arv kahe suuna põhitegevuse arvestuslikke kogutulusid, selles summas ei kajastu projekteeelarve, mille kohta vt allpool.

7.2. Teadus- ja arendustegevus

Näitaja \ Aasta	1996	1999	2001	2004	2006	2008	2010	2011	2014	2016	2019
Publikatsioonide arv	4	14	19	34	22	52	69	106	71	74	56
Sh kõrgetasemelised	0	2	3	5	6	10	16	15	27	28	15
Projektide kogumaht (eur)	10 000	12 000	31 000	8 000	103 000	85 000	100 000	160 000	194 000 (270 000)	591 000 (616 000)	502 000 (497 000)

Allikad: Tallinna Ülikooli riigiteaduste teadusevalveirimise aruanded, riigiteaduste instituudi aastatäulevaated, Eesti Teadusinfosüsteem, ühiskonnateaduste instituudi teadusarendustegevuse kokkuvõtted, keskteenistuste ja ühiskonnateaduste instituudi arvestused. Märkused. Tulenevalt andmete saamise võimalustest kajastub 2004 asemel projektide maht 2002. 2006-2014 kajastub teadusarendustulu kogumaht, põhiosas projektid. Aasta 2014 osas on esimesena toodud ülikooli keskteenistuste arv (võrreldavuse huvides), teise arvuna instituudi enda arvestused (tavaliselt täpsemad). Aastate 2016 ja 2019 esimene summa on kahe suuna projektide kogukulu antud aastal; sulgudes olev summa kajastab arvestuslikku projektitulu, ent väljendab ülikooli raamatupidamisarvestuse loogika tõttu antud aastal rahastuse saanud projektide kogumahtu. Summad on ümardatud täistuhandeteni. Allikate erinevuse korral on lähtutud teemaga otsesemalt haakuvatest ja autorite hinnangul kvaliteetsematest allikatest, võimalusel on osalt kattuvaid allikaid vigade vähendamiseks võrreldud ja arvutusi üle kontrollitud.

7.3. Õppekavad

Näitaja \ Aasta	1995	1999	2001	2004	2006	2008	2010	2011	2014	2016	2019
Tasemeõppekavasid	1	3	4	5	6	8	8	8	7	9	8
Eestikeelseid	1	3	4	5	5	6	6	6	6	6	5
Ingliseelseid	0	0	0	0	1	2	2	2	1	3	3
Bakalaureuseõpe	1	1	1	1	1	2	2	2	2	4	4
Magistriõpe	0	2	2	3	4	5	5	5	4	4	3
Doktoriõpe	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Allikad: Tallinna Ülikooli riigiteaduste õppekavade akrediteerimise ja teaduse evalueerimise aruanded, riigiteaduste osakonna statistika, riigiteaduste instituudi aastaülevaated, riigiteaduste õppekavade lõputööde andmebaas, õppeinfosüsteem. Märkused. Tasemeõppekavadena on toodud need, millele oli avatud vastuvõtt. Riigi- ja poliitikateaduste doktoriõpe on arvestatud eestikeelse õppekavana, ehkki ta toimib mõlemas keeles ja peaaegu kõik doktoritööd on ingliskeelsed.

7.4. Üliõpilased (Tallinna rühmad)

Näitaja \ Aasta	1995	1999	2001	2004	2006	2008	2010	2011	2014	2016	2019
Üliõpilasi	18	170	271	322	317	598	818	814	729	557	529
Eestikeelseid	18	170	271	322	311	550	762	765	657	454	326
Ingliskeelseid	0	0	0	0	6	48	56	49	72	103	203
Bakalaureuse- õppes	15	155	206	213	213	384	571	563	481	374	369
Magistriõppes	3	15	65	105	97	189	208	197	206	151	138
Doktoriõppes	0	0	1	4	17	25	39	54	42	32	22
Lõpetajaid kokku	0	6	30	27	47	56	73	112	107	136	97
Lõpetajaid bakalaureuse- õppes	0	6	29	20	33	33	47	85	75	102	53
Lõpetajaid magistriõppes	0	0	0	7	14	21	26	24	31	32	40
Lõpetajaid doktoriõppes	0	0	1	0	1	1	0	3	1	2	5

Allikad: Tallinna Ülikooli riigiteaduste õppekavade akrediteerimise ja teaduse evalveerimise aruanded, riigiteaduste osakonna statistika, riigiteaduste instituudi aastaülevaated, riigiteaduste õppekavade lõputööde andmebaas, õppeinfosüsteem. Märkused. Üldjuhul on üliõpilaste arv võetud novembri alguses, 2020 septembri lõpus, varasemate aastakäikude puhul pole ajahetk teada. Aasta 2020 andmed pole lõplikud ja võivad suurened. Alates 2016 kajastuvad arvestuses interdistsiplinaarsete sotsiaalteaduste bakalaureuseüliõpilased (õppekava toodi üle Katariina Kolledžist). Riigi- ja poliitikateaduste doktoriõpe on arvestatud eestikeelse õppekavana, ehkki ta toimib mõlemas keeles ja peaaegu kõik doktoritööd on ingliskeelsed. Tulenevalt andmete saamise võimalustest on üliõpilaste arvud aastal 1999 antud õppeaasta 1998/99 kohta, aastal 2001 aasta 2002 kohta. Allikate erinevuse korral on lähtutud teemaga otsesemalt haakuvatest ja autorite hinnangul kvaliteetsematest allikatest, võimalusel on osalt kattuvaid allikaid vigade vähendamiseks võrreldud ja arvutusi üle kontrollitud.